

ORKIDÉER PÅ PELOPONNES 3.-17. APRIL 1998

I ugerne op til vores afrejse sad jeg dagligt klistret til internet - for at checke 5-døgns-prognosens for vejret. Hele Balkanområdet var usædvanligt koldt og vådt i den sidste halvdel af marts, og en uge før vores afgang blev der tre dage i træk vist billeder fra Athen i nyhederne, hvor der berettes om kolossale regnmængder (160 mm på én dag svarende til hvad Athen normalt får på 5 måneder !!), vindstød af orkanagtig styrke, snefald i nærliggende landsbyer samt strømsvigt i det meste af Athen.

Som ved et mirakel skiftede vejret totalt et par dage før vi ankom og vejret var perfekt i hele perioden med sol hver dag og kun enkelte dage med delvist skydække. De eneste spor vi så efter uvejret var væltede træer, huller og render i vejene og enkelte sneklatter i kornmarker m.v. de første par dage.

Trods den kolde periode i marts, var orkidéerne de fleste steder fint i blomst, kun *Limodorum abortivum* og *Orchis coriophora* ssp. *fragrans* fik vi kun set i knop, da vi kun så dem ret højt oppe.

Vi lejede bil samtlige 14 dage (ca. 190 kr / dag alt incl.) og camperede i det fri, hvilket ikke gav nogen problemer, bl.a. fordi store dele af det sydlige Peloponnes synes at være temmelig affolket og mange grusveje fører ind til uforstyrrede områder, hvor et telt kan slås op på terasser, overdrev el. lign.

Blomsterfloret er overdådigt (især Mani-halvøen bør fremhæves) og Peleponnes byder på mange orkidéarter og ofte i store antal - bl.a. i de ofte meget smukke usprøjtede olivenlunde. På de følgende sider ses en oversigt over hvilke arter vi fandt på hvilke lokaliteter med angivelse af dato, antal samt blomstringsstadie. Kun hvor der er set 5 arter orkidéer eller flere er der oprettet lokaliteter, bortset fra lok. 3, da *Ophrys lutea* ssp. *melana* kun blev set på denne ene lokalitet og blot i et enkelt eksemplar.

Individantallet er et absolut minimum og skal blot tages som en rettesnor for lokaliteternes kvalitet og arternes antalsmæssige fordeling, da udstrækningen af det undersøgte område, den forbrugte tid samt besøgstidspunktet i forhold til blomstringsstadie selvsagt spiller en stor rolle ved optællingen. Som hovedregel er kun individer med knop, blomst eller frugt optalt. ">>100" betyder flere hundrede; " + " angiver, at arten er til stede men ikke optalt.

Angivelsen af blomstringsstadie er en gennemsnitlig vurdering for bestanden af pågældende art på lokaliteten og er angivet som følgende :

	Vegetativ eller i knop
	Begyndende blomstring
	Fuld blomstring
	Begyndende afblomstring
	Afbломstret eller i frugt
	Blomstringsstadie ikke noteret

Litteratur :

- Buttler, K.P. : *Orchideen*, 1986.
- Delforge, P. *Europas Orkidéer*
- Arbirk, A. *Orkidénoter for Peleponnes m.v. 1996 og 1997* (upubl.)

ART	LOK. NR	9	10	11	12	13	14	15	16
	DATO	9 / 4	10 / 4	11 / 4	12 / 4	12 / 4	12 / 4	13 / 4	13 / 4
Anacamptis pyramidalis									
Barlia robertiana	1			>10					
Dactylorhiza romana									
Limodorum abortivum									
Neotinea maculata				Ca. 50					
Ophrys aesculapii									
Ophrys argolica		Ca. 10		1		Ca. 10	>100	Ca. 5	
Ophrys bombyliflora									>50
Ophrys ciliata									
Ophrys ferrum-equinum	2	Ca. 5	Ca. 15		>>100	Ca. 100	>100	>>100	
Ophrys fusca			>100	>100					
Ophrys iricolor									
Ophrys lutea ssp. galilaea	2		>25	>>100	>25	2	>25	>100	
Ophrys lutea ssp. lutea							>50	Ca. 25	>100
Ophrys lutea ssp. melana									
Ophrys mammosa				6		Ca. 5		5	
Ophrys reinholdii		6	2						
Ophrys scolopax ssp. cornuta	1			1	4		1	Ca. 25	
Ophrys spruneri		1							
Ophrys tenthredinifera									
Ophrys umbilicata "attica"			2				>50	Ca. 25	>100
Orchis boryi		15							
Orchis coriophora sp. fragrans						1	1		>10
Orchis italica	Ca. 25	Ca. 35	2	>100	1	Ca. 100			Ca. 30
Orchis lactea			7						
Orchis laxiflora					1				>100
Orchis papilionacea	3	>>100	3			Ca. 10	1		>>100
Orchis pauciflora			>>100	Ca. 10					
Orchis provincialis									
Orchis quadripunctata	5		>>1000	>>100	>25				Ca. 15
Orchis simia									
Orchis tridentata	2								
Serapias lingua									
Serapias vomeracea ssp. laxiflora						Ca. 10	Ca. 10		>1000
Serapias vomeracea ssp. orientalis	1								1
Serapias vomeracea ssp. vomeracea									
Serapias vomeracea ssp.			>25		5			1	1
Spiranthes spiralis			5						

ARTSKOMMENTARER

Nomenklaturen følger overvejende Buttler, K.P 1986.

Navne angivet i parantes : Delforge, P. 1993

Anacamptis pyramidalis

Set i ret stor mængde på lok. 6. Her som på Lok. 7 er næsten alle individer hvide eller meget lyse. På de to øvrige lokaliteter hvor arten blev fundet optræder den kun i en mere normal rosa form.

Barlia robertiana

Hyppig, men kun i små populationer.

Stort set alle individer afblomstret.

Dactylorhiza romana

Set et par steder i løvskov, domineret af Dun-Eg (*Quercus pubescens*), med indslag af bl.a. *Quercus coccinea*. Begge steder forekommer arten med flere hundrede individer, langt overvejende den gule form (på lok. 20 blev kun et enkelt rødt individ observeret).

Limodorum abortivum

Kun set et enkelt sted (lok. 20) med 2 individer, begge i knop.

I løvskov domineret af Dun-Eg . I selskab med ovenstående art.

Neotinea maculata

Individerne på lok. 1 og 20 alle hvide, individerne på lok. 12 alle røde.

Set bl.a. i selskab med *Dactylorhiza romana* i løvskov domineret af Dun-Eg.

Ophrys aesculapii

Kun et enkelt individ observeret i vejkant ved olivenlund.

Endemisk for Øst-Peleponnes og Nord-Grækenland.

Ophrys argolica

Ikke ualmindelig på det sydlige Peleponnes.

Endemisk for Peleponnes.

Ophrys umbilicata "attica" (O. attica)

Ikke ualmindelig.

Står ofte sammen i små "flokke".

Ophrys bombyliflora

Kun set få gange, ofte i små tætte klynger.

På lok. 7, hvor den optræder sammen med *O. tenthredinifera*, blev en halv snes hybrider mellem disse to arter observeret i en sådan klynge.

Ophrys ciliata (O. speculum)

Kun et enkelt individ set, i olivenlund (lok. 5).

Ophrys ferrum-equinum

En af de hyppigste Ophrys-arter på Peleponnes, ofte forekommende i ret store antal (>1000 på lok. 7).

Uhyre variabel med hensyn til læbeform og læbetegninger.

På lok. 5 sås et individ med stærkt indsnøret læbe med en fremtoning som *O. gottfrediana*.

På lok. 13 sås en plante helt uden spejl.

Pga. den store variationsbredde og formentlig også hybridisering, kan den af og til være svært at skelne fra *O. spruneri* og *O. argolica*.

Hybridsværm med *O. reinholdii* blev observeret på lok. 17.

Ophrys fusca

Set enkelte steder i forbjergene til Taigetos.

Ophrys iricolor

Kun et enkelt individ set på lok. 8.

Ophrys lutea ssp. galilaea (*O. sicula*)

Den mest almindelige og ofte mest talrige Ophrys-art, et par steder fundet i tusindvis på et lille område (lok. 7 og lok. 17).

Ophrys lutea ssp. lutea (*O. lutea*)

Alm., men sjældent ret talrig. Synes af og til at være svært at kende fra *O. lutea* ssp. *galilaea* (mellemformer ?, *O. phryganæ* ?).

Ophrys lutea ssp. melana (*O. melana*)

Kun et enkelt individ set, i vejkant ved olivenlund.

Ophrys mammosa

Udbredt, men kun set i større antal på lok. 4 langs udterret flodleje (typisk voksested for arten på Peleponnes). Kan minde om *O. spruneri*, men er ofte meget høj og slank.

Ophrys reinholdii

Meget variabel mht. spejlets farve, størrelse og udformning.

På lok. 16 sås usædvanligt store og kraftige individer.

Ophrys scolopax ssp. cornuta (*O. cornuta*)

Hyppig, men ikke talrig. Et Enkelt individ med hvidlige sepalér. De få individer på lok. 7 næsten uden "horn".

Ophrys spruneri

Kun set få gange med få individer

Ophrys tenthredinifera

Kun set enkelte gange med få individer, undtagen på lok. 7, hvor der blev observeret over 1000 individer samt en hybridsværm med *O. bombyliflora*. De fleste individer synes ret små i forhold til hvad jeg har set på bl.a. Sicilien.

Orchis boryi

Kun set et enkelt sted (lok. 10) med 15 individer

Orchis coriophora ssp. fragrans (O. fragrans)

Sentblomstrende. Kun set i knop enkelte steder på den vestligste "finger".

Orchis italica

Den hyppigste Orchis-art, her som så mange andre steder i Middelhavsområdet. Næsten alle individer i fuld blomstring.

Orchis lactea

Set på 2 lokaliteter.

Orchis laxiflora

Findes flere steder på enge og kildevæld i bjergområdet på den veslige "finger".

Desuden set et par steder i vejkanter længere mod nord.

Orchis papilionacea

En af de almindeligste Orchisarter og ofte temmelig talrig. De fleste individer er lysere end jeg kender dem fra Kreta og Sicilien - og flere steder, bl.a. på lok. 10 endog meget lyse.

Orchis pauciflora

Set på lok. 11 og 12 - på førstnævnte med flere hundrede individer.

Orchis provincialis

Kun set på lok. 2. De fleste i knop, kun enkelte i begyndende blomstring.

Orchis quadripunctata

Udbredt og talrig. Ofte eneste forekommende orkidé-art.

Enkelte lyse individer hist og her. Mange af planterne virker påfaldende store og kraftige i forhold til hvad jeg har set på Kreta og Cypern.

Orchis simia

Ret almindelig i området SØ for Olympia, men ikke registreret andre steder.

Temmelig sentblomstrende.

Orchis tridentata

Set et par steder på den centrale Mani-halvø.

Serapias lingua

Denne karakteristiske art blev observeret på 2 lokaliteter

Serapias vomeracea ssp(p).

En almindelig art på Peloponnes, der her optræder i alle tre underarter og ofte talrigt. Enkelte af fundene af S.v. laxiflora drejer sig muligvis om S. parviflora.

Spiranthes spirales

5 af artens karakteristiske vinterstandere blev fundet på en engagtig vejkanter (lok.10).

LOKALITETSBE SKRIVELSER

LOK 1 : Mellem Korinth og Kehries.
Maki, ekstensivt drevet olivenplantage.

LOK 2 : Syd for Nea Eklisouda, ca. 2,5 km efter afkørsel fra Megalopoli-Andritsenavejen,
ved stort hvidt vejalter.
Overdrev, løvskov, krat.

LOK 3 : Et par km Ø for Sotirianika.
Vejkant.

LOK 4 : Virosslugten ved Kardamili.
Kildevæld og krat langs stikant på NV-vendt skrænt, oliventerasser,
kant af udtørret flodleje.

LOK 5 : Mellem Langada og Agios Nikon.
Olivenlund, maki på N-vendt skrænt .

LOK 6 : Lidt S for Pirogos Dirou ved ny kirke på V-siden af vejen.
Usprøjtede olivenlunde - et temmeligt stort område.

LOK 7 : Ca. 500 m N for, hvor den sydligste grusvej på Mani ender.
Uopdyrkede N-vendte terasser med lav vegetation.

LOK 8 : Ca. 1 km Ø for Vahos.
Maki, overdrev, olivenlunde m.v.

LOK 9 : Drosopigi.
Maki, vejkanter.

LOK 10 : Ca. 200 m N for afkørsel mod Asimi. Lille område tæt ved vejen (på V-siden).
Vejkant, "eng", maki.

LOK 11 : Ca. 1 km Ø for Anavrita. (fortrinsvis N-vendt skrænt ned mod vej).
Bjergeng, maki.

LOK 12 : Ca. 3,5 km V for Artemissia.
Gamle olivenlunde, maki.

LOK 13 : Mellem Likissa og Kokkino ?
Bjergeng, maki.

LOK 14 : S for Kokkino.
Vejkanter.

LOK 15 : Umiddelbart N for afkørsel mod Kokkino (intet skilt), ved påbegyndt byggeri
(4 cementsøjler).
Vejkanter, maki m.v.

LOK 16 : Dalstrøg, ca. 1 km NØ for ovenstående.
Enge, overdrev, maki, vejkanter, kildevæld m.v. - et stort område.
Der er stort set orkidéer overalt i de besøgte dele af bjergmassivet på den vestlige
"finger".

LOK 17 : Et par km Ø for Kefalovriso ad grusvej, umiddelbart SV for lille landsby.
Overdrev, uopdyrkede terasser.

LOK 18 : Ca. 500 m V for stedet hvor Peristerifloden krydser vejen, få km V for Sellas.
Maki, vejkant, overdrev.

LOK 19 : Langs V-bredden af Peristerifloden, S for vejen, få km V for Sellas.
Maki, vejkant, krat, hustomt m.v. ved flodleje.

LOK 20 : Mellem Sellas og Krioneri, hvor vejen løber langs med løvskov (på højre hånd)
ved en serie hårnålesving.
Maki, ung skov af Dun-Eg (*Quercus pubescens*).

LOK 21 : Ca. 1 km Ø for afkørsel mod Tripiti.
Vejkanter, krat (med små åbne græsarealer).

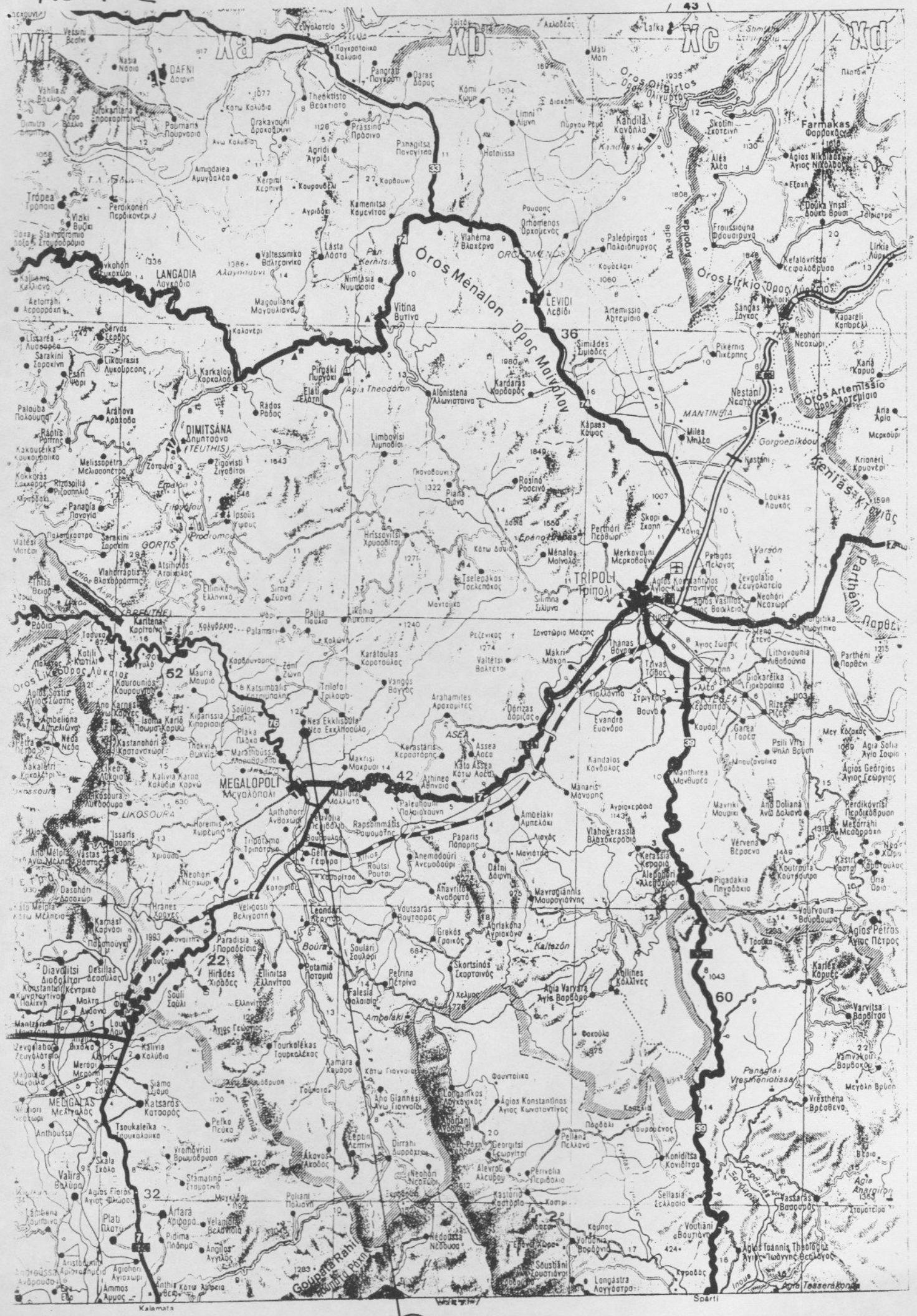
LOK 22 : Ø for Platana, umiddelbart Ø for byskilt.
Olivenlund, maki.

LOK 23 : Ca. 500 m Ø for afkørsel til Grekas.
Vejkanter, lille N-vendt skrænt med ung olivenlund.

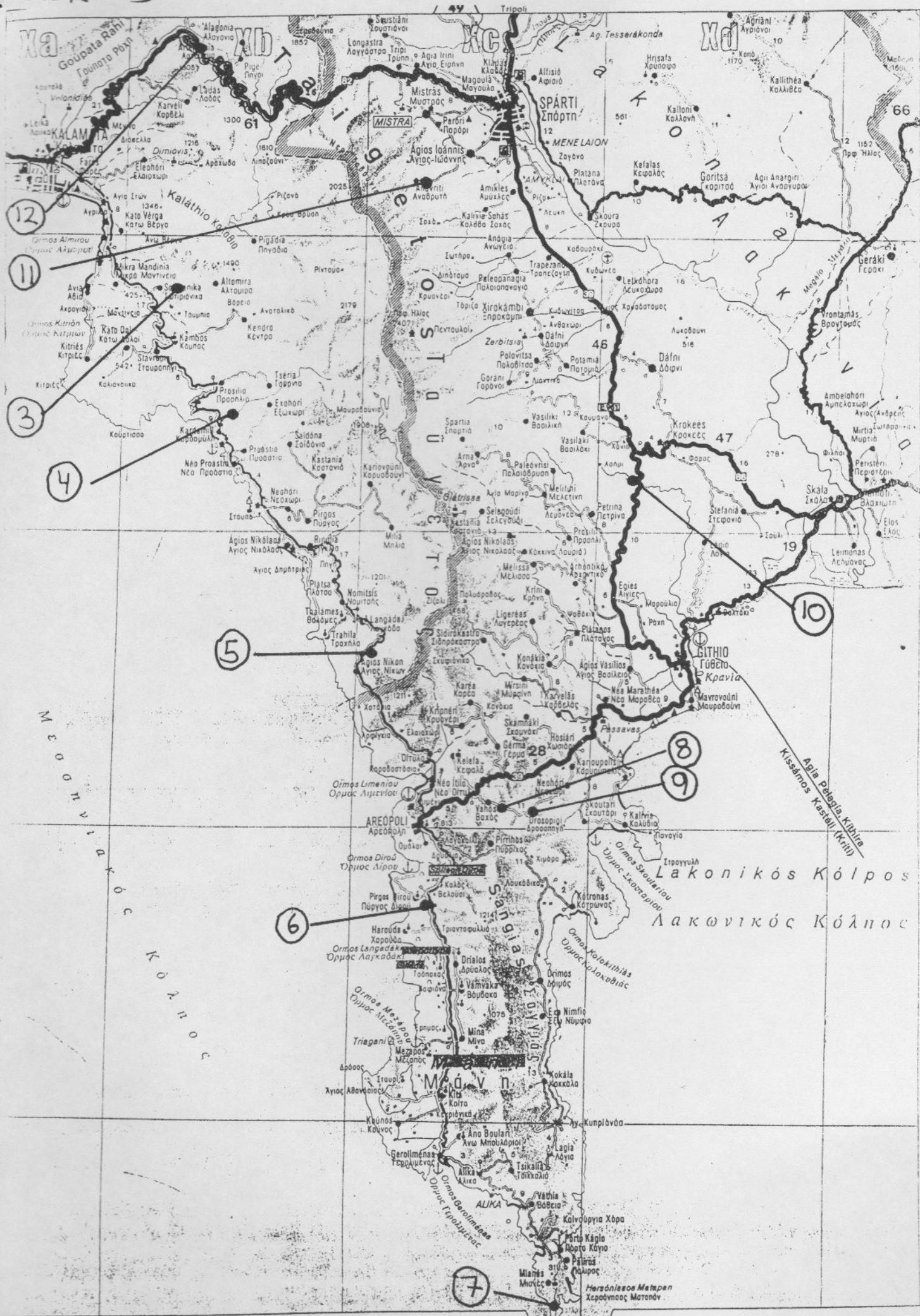
KÖRT 7

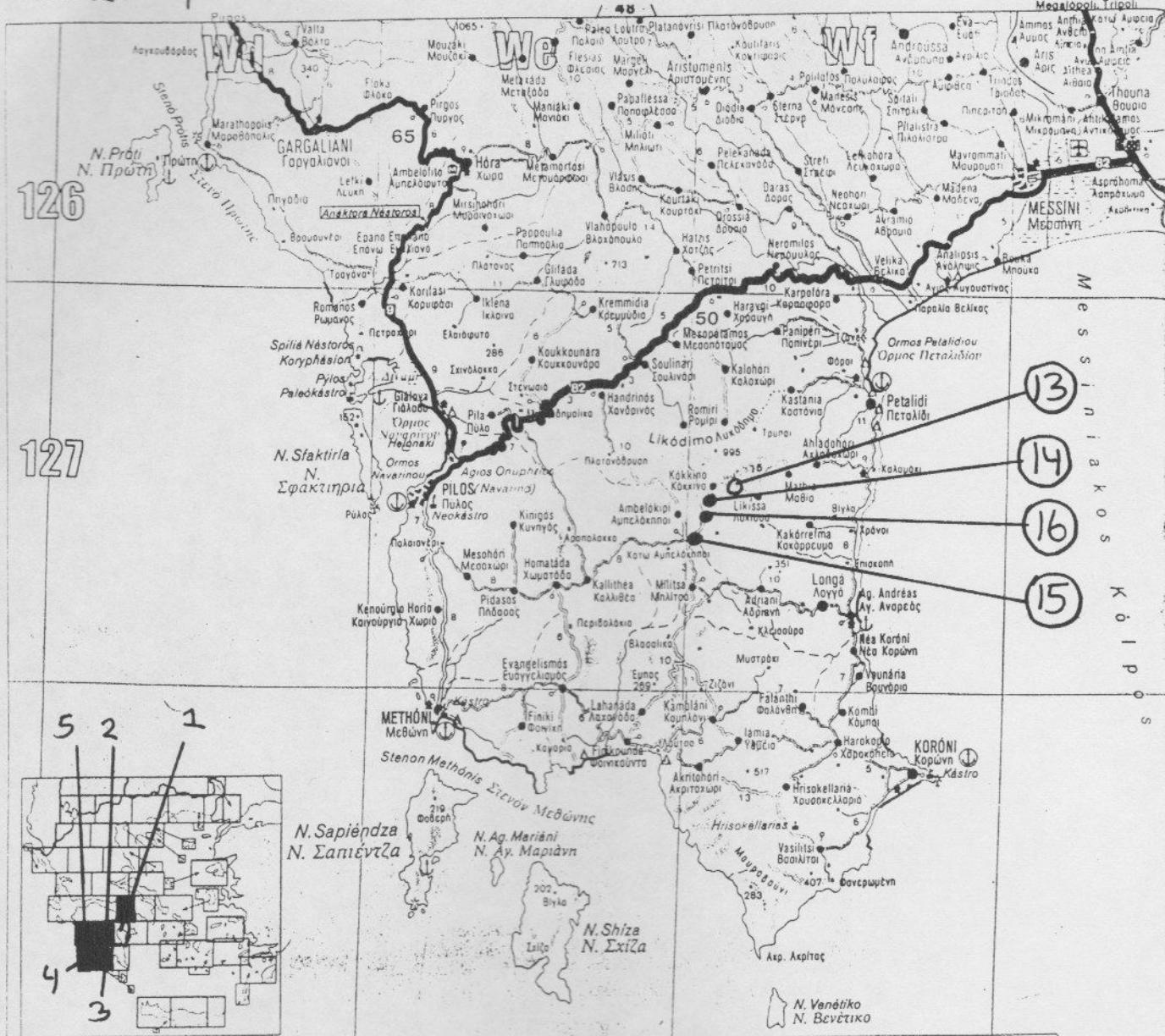
KORT 2

KÖRT 3

KÖRT 4

126

127

5 2 1

4 3

130 XI

131

132

132

133

134

Yc

129

130

13

14

16

15

Messiniakos
Kölop

S

129

130

KORT 5

